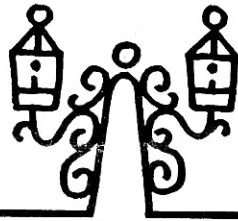

Panu

Purjelaivojen päivä

Kirkaana jäi muistoihin viime sunnuntai, joka aamutuiskun jälkeen ja kirkkoajan päättyessä kirkastui valkoisuudellaan häikäiseväksi kevättälven päiväksi. Jäi tietysti mieleen senkin takia, että sain olla mukana Hailuodon kirkon kymmenvuotisjuhlassa ja siihen liittyneen ylimääräisen juhlapahtuman todistajana. Sitäpaitsi en ollut koskaan käynyt Hailuodossa talvella, mikä itsestänikin tuntui uskomattomalta. Näin nimimerkin suojassa sen uskaltaa tunnustaa — nyt kun se ei enää pidä paikkaansa.

Hailuodon kirkko sai sunnuntaina kirkkolaivan, votiivilaivan. Oulun Kauppaseuran Säätiö lahjoitti saariseurakunnalle oululaisen parkkilaivan Birgerin kauniin pienoismallin, jonka pienoislaivojen vähintään oulunmainio rakennusmestari Alpo Jarva oli asiantuntemuksella kunnostanut. Pienoismallin on

aikaisemmin omistanut toimitusjohtaja Aaro Korkeakivi, jonka isoisa on purjehtinut sen kapteenina.

Kolmimastoparkki Birger rakennettiin Pateniemessä Bergbomin kauppahuoneen laskuun ja valmistui 1870. Sen kantokyyky oli 409 lästia eli nykyaikaisittain 736 rek. tonnia, ei siis mikään pikkulaiva. Bergbomien laskuun se sitten purjehtikin aina vuoteen 1890 saakka, jolloin se myytiin Raumalle merikapteeni K.O. Nordlingille ym. Birger ehti käydä Havannassa ja Amerikassakin kolmesti, kahdesti New York'issa ja kerran Philadelfiassa, muita satamia luettelematta.

Näitä tällaisia tietoja saa nykyisin vaivattomasti Oulun Kauppaseuran aikoinaan teettämästä ja Kalevan 1974 julkaisemasta teoksesta Oulun laivoja ja laivureita 1816—1875, kirjoittaja P.W. PW:n poika Snellman. Sama

Oulun kauppaan ja merenkulkuun erikoistunut korkeasti oppinut lakimies on kirjoittanut myös Oulun Kauppaseuran ja seuraan liittyvän kauppiaiden eläkelaitoksen historian 1771—1936, ynnä muuta.

Birgerin neljännesvuosisadan kestänyt elämäntaival oli värikäs. Monta kovaa koettuaan se vihdoin haaksirikkoutui myrskyssä Pohjanmerellä 1895, lokakuun 17. päivänä. Yhden hirveimmistä myrskytään se oli kokenut myös jomallakummalla matkallaan New York'iin, jolloin sen kapteenina oli (1880—82) oululainen Johan Abraham Laurin.

Tässä Hailuodon kirkkojuhlassa sattui nyt niin hauska, että paikalla oli kaksi Birgerissä purjehtineen merikapteeni pojanpoikaa, äsken mainitun Laurinin pojanpoika, täysinpalvellut ekspeditööri Toivo Laurin ja alussa mainittu toimitusjohtaja Korkeakivi, jonka isoisa oli merikapteeni Johan Gustaf Högsten. Sekä Laurin että Högsten olivat suorittaneet sekä perämies- että merikapteenitutkintonsa Oulun merikoulussa.

Aaro Korkeakivi Kauppaseuran Säätiön varapuheenjohtajana piti kauniin luovutuspu-

heen ja lahjoitti laivan kirkkoherra Lauri Halmalle, ja niin jäi menevännäköinen Birger, kirkon korkeaan kattoon kiinnitetyssä vaijerissa riippuen, purjehtimaan tyrppuurihalseille loorinkituulella, niin kuin asian ilmaisivat Alpo Jarva ja Toivo Laurin, tuuli siis takaviistosta näin tavallisen kempeleenlahdensoutajan kielellä sanottuna.

Pakinoin äskettäin Oulun merikouluista ja sain sitä tietä yhteyden täysinpalvelleeseen Hailuodon luusiin Mauri Taustaan, jolta sitten sain luettavakseni Luotsi ja Majakkalehden monella tavalla Ouluun liittyvän tämän vuoden "ykkösen". Sinistä kanttaa kaunistaa valokuva maarianhaminalaisesta Viking-laivasta, valkokylki nelimastoparkki purjeet reivattuina Oulun seudun rannikolla, kaikitekin Kiiminkijokisuulla. Sisäsivuilla on luotsi Taustan kaunis ja Oulun merenkulun historian kannalta hyvin mielenkiintoinen kirjoitus: Viimeinen purjelaiva. Mauri Taustan kunniakkaaksi tehtäväksi sattui lokakuun 17. päivän iltana 1946 saada luotsata avomerelle viimeinen Oulun tullipiirissä lastannut, pelkästään tuulta voimanaan käyttä-

nyt rahtilaiva. Kotiseutunsa historiasta kiinnostunut luotsi tuntuu täysin tajunneen sen illan ja tapahtuman historiallisuuden, hän kirjoittaa: "Oulun valot loistivat kirkkaina kuin jäähyväisiä jättäen tullipiirissä alueelta poistuvalla viimeiselle purjealukselle. Olihan tämä 'Pohjolan valkea kaupunki' aikoinaan maamme suurimman purjelaivaston kotipaikka." Jne. Kirjoittaja kertoo myös, että Oulussa ja sen telakoilla vuosina 1762—1874 valmistui 511 purjelaivaa, viimeisenä parkkilaiva Felix, siis 1874. Felix myös purjehtii kirjoituksen otsikon yläpuolella.

Viimeinen Oulun laivoista oli kuitenkin 1.114 rek. tonnin parkki Hans, mutta se oli rakennettu Nova Scotiassa 1875 ja ostettu Ouluun 1891. Vuonna 1902 tämä laiva myytiin englanttiin ja seuraavana vuonna se poistettiin laivarekisteristä Oulun viimeisenä purjelaivana. Nämä tiedot sisältyvät saman lehden, Luotsi ja Majakka, samaan "ykköseen", parilla sivulla paljon antavaan artikkeliin Oulun satamat 1531—1981—350 vuotta siis, kirjoittajana Oulun nykyinen satamakapteeni Veikko Lauriala.